

Feldbereder Fridrich Barth
og
Kristine Olsdatter Brubakken
på Lille Hammer

18.november 1767

Denne dagen ble feldberedersvend Fridrich Mathias Barth og ”pige” Christine Olsdatter Brubakken ”viet ved Hamer”. Ingen av dem var født i Fåberg. I oppteignelsen over ”trolovede” 20/10 samme år er det anført at de ”ikke medbragte attester fra Kristiania”. De kan imidlertid ikke finnes døpt i Kristiania. Christine ble konfirmert i Fåberg i 1763. Fridrich og Christine fikk 10 barn og har mange etterkommere i vår tid. Men hvor kom de fra, og hvem var de?

Etterfølgende fremstilling er et tillegg til fortellingen om Berthe og Kristian Simonsen i boka ”Fra husmannsplass til arbeiderkvartal”.

Gården Lille Hammer

Navnet Lille Hammer er kjent gjennom norsk historie helt siden birkebeinerne Torstein Skjevla og Skjervald Skrukka med kongssønnen Håkon søkte losji ved Hammer gård i jula 1205, på vei over til Østerdalen og Trondheim. Fornavnet ”Lille” ble benyttet for å skille stedet fra gården Hammer på Storhamar. Mor til Håkon – Inga fra Varteig fulgte med på ferden. Byvåpenet for Lillehammer er en skiløper – til minne om denne dramatiske ferden.

Lille Hammer var møtestedet for to viktige ferdselsårer, - veien fra fergestedet ved nordre del av Mjøsa, og hovedveien over Dovre til Nidaros. Her var det tingsted, handelsplass og kirkested. Fra øst rant Mesnaelva gjennom det samme området ned mot Mjøsa. Dette var sterkt medvirkende til opprettelse av håndverks- og industrivirksomhet i tilknytning til Lille Hammer. Allerede gjennom flere hundre år hadde det vært sagbruks- og mølledrift langs elva, da cancelliråd Friderich Hammond i 1755 opprettet en valsemølle for kobber ved husmannsplassen ”Hammeren”. Kobberet skulle leveres fra kobberverkene i Sel eller Folldal. (Bildene på side 1 viser Hammer gård og industribygninger ved Mesna like etter år 1900).

Gruvedriften i Rørs/Kvikneområdet var grunnlag for trekullbrenning og levering av proviant, som ga sysselsetting for bøndene i Gudbrandsdalen. Betalingen ble delvis gitt i form av kobber. I Fåberg-boka er gjengitt Erik Tordsen og Tord Eriksen Smedstads regnskaper fra 1760- og 1770-årene: *”Mitt kobber som er sendt Jonas Elg er 2 bismerpund 18 merker...Til Jørgen Korsvold paa Dovre er sendt 25 Rdl. for at oppkjøbe sau for til vaaren. Solgt Meelvarer paa Folldalen 1773 i mars for 60 Rdl...I 1774 solgt Meelvarer paa Rørs i Desember..”*

Mesnaelven – industriell virksomhet, brennevin og falskmynteri

Frederik Hammond (f. 1718/1719) var trolig sønn av fogd Jacob Nicolai Edvardsen Hammond og Catharina Hedding. Fredrik vokste opp i Trøndelag og ble gift med Birgithe Judithe Nielsdt. Cimber f. 1726 i Ørland, men ble engasjert i krigstjeneste i Danmark og Russland 1738, var deretter i 1739 student under veiledning hos Ludvig Holberg, tiltrådte som sekretær under grensekommisjonens arbeid i perioden 1740-48, var cancellisekretær i 1749 og avanserte til cancelliråd i København 1750. I 1752 tok han avskjed fra embetsverket, flyttet til Norge og kjøpte deler av eiendommen Nes i Akershus. Her opprettet han kornmagasin for bønder i området, og på gården Eidsvold (Fridrichsvold) anla han teglverk, mølle, salpeterfabrikk og en fabrikk for fortinning av jernkar. Han opprettet i 1855 også et anlegg ved Mesnaelven i 1855 under navnet ”Fredriksfors”. Dette skulle produsere kobberplater for fremstilling av kobberkjeler til brennevinsproduksjon. Hammond skaffet svenske kobberslagere til anlegget, ledet av fagmannen Anders Andersson Sundblad.

Brennevin var ukjent i Norge frem til 1600-tallet. Inntil da hadde ølet vært dominerende i omsetningen av alkoholholdig drikke. Brennevinet var lite tilgjengelig som følge av knapphet på korn. Etter flere år med dårlige avlinger og hungersnød besluttet myndighetene i Danmark å

innføre forbud mot brennevinsproduksjon sønnenfjells i 1756. Året etterpå ble forbudet også gjort gjeldende nordenfjells. Først i 1792 ble forbudet opphevet i byene, men på landsbygda ble det stående til 1816, da liberale ideer fikk gjennomslag. Dette var også delvis en følge av at potetdyrkingen var kommet godt i gang. Frem mot 1830-1840 nådde konsumet av brennevin sitt høyeste nivå. Hver voksen innbygger drakk på denne tiden gjennomsnittlig 13 liter ren alkohol i form av brennevin.

Allerede året etter starten ved Fredrichsfors ble altså brennevinsproduksjon i landkommuner forbudt, og Hammond fikk økonomiske vansker. Hans øvrige industrielle virksomhet gikk også dårlig som følge av utenlandsk konkurranse og Hammond måtte selge det meste av sine eiendommer. Han dro tilbake til Danmark for å gjenoppta sin embetskarriere, men mislyktes også med det. Julaften 1756 bestemte han seg for å trykke falske sedler sammen med sin arbeidsformann Sundblad på Fredrichsfors. Falskneriet ble imidlertid meldt til myndighetene fra en av Hammonds tidligere uvenner på Romerike. Hammond og Sundblad ble i februar 1758 arrestert og transportert til København. 29.juni 1758 ble begge dømt til døden. Etter flere utsettelse ble dommen fullbyrdet ved halshugging 7. desember 1758 på Nytorget i København. Carl Bruun (1846-99) beskriver i sin bok "Kjøbenhavn, - en illustreret Skildring av dens Historie, Mindesmerker og Institutioner", del III:

"Den sidste Henrettelse paa Nytorv fandt Sted den 7de Decbr. 1758 da Kancelliraad Frederik Hammond, Eier af en Jernfabrik i Guldbandsdalen led Døden for at Have forferdiget falske Bankosedler til et Beløb af 34 000 Rdl. Executionen vakte uhyre Opsigt, fordi Hammond var en anset Mand, der førte stort Hus, og var Medlem af det kongelige danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog. Stiftsprovst Holmboe fortæller i sine Optegnelser, at Hammond gik frimodig i Døden, hvorimod Sundblad var meget frygtsom og bevæget, "da han, før han traadte frem, kyssede Hammonds afhuggede Hoved paa Munden, som det laa i Ligkisten"".

Av kirkeboka for Fåberg fremgår at det i 1755 var flere kobberslagere i virksomhet under Lille Hammer. De arbeidet trolig hos Sundblad. Vi finner Tore Kobberslager fra Vardal, Johannes Larssen og Lars Tollefsen Kobberslager. Svensken Jonas Elg f. ca. 1730 var også blant yrkesutøverne på stedet. Sundblads navn er oppgitt i forbindelse med begravelen av Jonas Elg og Kari Hansdatters "uegte døde Drengbarn" i 1759, trolig som uttrykk for at Jonas Elg var ansatt hos Sundblad. Jonas Elg giftet seg med Lisbeth Pedersdatter (f. ca.1748) i 1775. De fikk en sønn ved navn Jonas i 1782. Jonas Elg døde 10/5-1783, og hans enke Lisbeth Pedersdatter giftet seg med kobberslager Peter Ljunggren (omtalt som "Lundgren") 22/1-1784. De bodde på plassen "Hammeren" ved Mesna. Sønnen Jonas f.1782 ble gift med Sigrid Valentinsdatter f. 1782. Deres datter Pernille Marie giftet seg med militærmusikeren G. Svendsen og ble mor til komponisten Johan Svendsen.

Annen håndverksvirksomhet i Lillehammer

Et vanlig håndverk på 1700-tallet ble utført av "feldberedere". Dette er omtalt i Lillehammer og Fåbergs historie, bind 1, under temaet "Bearbeiding av huder og skinn", hvor det opplyses at det på 1500-tallet var introdusert en ny måte å garve skinn ved "semsking". Dette ga skinn som kunne brukes til klær. Betegnelsen "feldbereder" oppstod i Danmark. På 1700-tallet ble bruk av semskede klær mer alminnelig, og feldberedere i byene hadde et økonomisk oppsving. Kristianialauget av feldberedere forsøkte å hindre at noen av deres egne medlemmer fortsatte sin virksomhet i håndverket ute på bygdene, men uten større hell. I Fåberg er Svend Feldbereder nevnt allerede i 1686, og både Jørgen Feldbereder og Ole Nielsen Berg hadde stampemøller i Mesnaelven. Trolig ble stampemøllene i tillegg til sitt opprinnelige formål som var å stampe vadmél, benyttet til bearbeiding av bark som skulle anvendes til garving av skinn. Jørgen Feldbereder fikk bevilling på stampemølle i Mesna av Christian Møller og Jør-

gen Sorgendal. Det er ikke usannsynlig at Fridrich Barth kan ha arbeidet under en av de forannevnte feldberederne. Det er også verdt å merke seg at også Niels Olsen Brubakken, som trolig var svoger av Fridrich Barth, omtales som husmann og feldbereder.

Begynnelsen til et tettsted – spiren til en by

Gjennom siste halvdel av 1700-tallet utviklet det seg en bebyggelse omkring Hammer gård og kirken. Her ble det skyssstasjon og et lite handelssentrum. Valentin Caspersen ved Lysgaard kjøpte Lille Hammer ved tvangsauksjon i 1754 for 1200 riksdaler og slo seg opp som privilegert landkremmer. Det gikk imidlertid ikke særlig bra for ham. I et brev skrevet av Joh. A. Pram 28/4-1764 omtales han slik: "Forrige landkremmer ved Lille Hammer, nu boende paa en husmandsplads ("Valentinstuen") derunder, forgjeldet og i den usleste tilstand, samt en feldbereder, navnlig Ole født i Island og husmand under Lille Hammer". I 1782 overtok Johan Reichenwald, som var tysk av fødsel. Han hadde vært kontorist ved Biri glassverk og leide i "Brustuen", - eller "Marienborg", som han selv kalte stedet. I daglig tale het dette stedet "Brubakken" eller "Kremmerbakken". Valentin Caspersen døde 18/12-1781. Hans sønn Valentin Valentinsen ble heller ingen gammel mann, men døde 31/3-1786, 37 år gammel.

Under **Hammer** gård omtales forøvrig "Erlandstuen", "Badstudiket", "Hammeren", "Hammershaug" og "Hammershagen". På "Badstudiket" var det skyss-skaffer og skjenkestue. Under nabogården **Sorgendal** lå plassen "Brubakken". I følge boka "Husmannsplasser i Fåberg" (Bind1) lå denne plassen i området mellom Storgata og Nymosvingen. **Lysgård** hadde i alt 11-12 plasser. To av disse plassene ble omtalt som "Stykket". De lå i området mellom Lilletorget og Løkkegata. "Skrefsrud" var navn på tre plasser: Øvre, Midtre og Nedre, "Møllerstugua" var selvsagt knyttet til mølledrift. "Valentinstugua" er allerede nevnt.

Navnene "Stykket" og "Brubakken" ("Marienborg") er også benyttet om to husmannsplasser under Jørstad Søre. I følge "Husmannsplasser i Fåberg", bind 2, var den første registrerte brukeren på plassen Stykket under Jørstad i 1780 Nils Olsen Brobakken 22 år g.m. Kari Hansdatter 23 år. Kari døde i 1782, og Nils ble gift for 2. gang med Guro Olsdatter i 1784. Brobakken (Marienborg) ble i 1782 bygd ved at husene fra plassen Brostuen ble flyttet hit, for å videreføre handelsvirksomheten etter landkremmer Holm Gulliksen på Jørstad.

Fridrich Mathias Barth og Christine Olsdatter Brubakken

Deres "trolovelse" er oppført i kirkebok for Fåberg 20/10-1767. Vielsen fant sted "ved Hammer" 18/11-1767. Det er notert "*Ikke medbragte Attester fra Christiania*". Fridrich omtales som "feldberedersvend". Forloverne var Jens Klokke i Øyer og Jonas Elg. Paret bor på plassen "Stykket".

Trolig kom Fridrich ved midten av 1760-tallet som innflytter fra Kristiania. Kristine Olsdatter Brubakken må ha kommet noen år tidligere, etter som hun ikke finnes døpt i Fåberg, Øyer, Biri eller Gausdal. Hun er registrert blant konfirmanter i Fåberg i 1763, og Kristine og Karen Olsdatter Brubakken (søster?) er oppført blant ugifte nadverdsgjester i 1765. Karen Olsdatter er blant konfirmentene i Fåberg 1762, Cathrine Olsdatter Brubakken i 1767 og Nils Olsen Brubakken i 1773. Kanskje er de medlemmer av samme søskenflokk.

Det er liten tvil om at Fridrich Barth kom fra Kristiania til Fåberg ved midten av 1760-tallet. Men når og hvor han var født synes å forbli en gåte. Det kan antas at han skulle være født i tidsrommet 1730-1745, men han finnes ikke døpt eller konfirmert hverken i Kristiania, Kongsberg, Sandsvær, Kragerø, Tønsberg, Arendal eller Moss.

I Michael Sundts bok med stamtavle over familien Barth fra 1891 er Mathias Fridrich Barth oppført blandt "spredte Barther", bosatt i Fåberg. Dette betyr at Sundt ikke har kunnet påvise noen forbindelse til Barth-slektene fra Kongsberg, Kragerø, Kristiania o.s.v. Det kan også herske tvil om navnet Barth blant flere av dem som er nevnt under dette kapitlet i boka. Bl.a. finnes en familie ved navn Bartz omskrevet til Barth(s), og i et annet tilfelle er Bache blitt til Barth. Det er ellers påfallende at det blant mer enn 700 personer med etternavn Barth i boka bare finnes *en* ved navn Mathias Fridrich/Fridrich Mathias, - "vår" mann i Fåberg. Det ser derfor ikke ut til å ha vært noen tradisjon for kombinasjonen "Fridrich" og "Mathias" i den stor Barth-slekten. Navnet "Fridrich" må ha vært oppfattet som feldberederens egentlige fornavn, - alle hans barn fikk dette som patronym. Ingen benyttet "Barth" som slektsnavn.

Fridrich og Kristine stifter familie

Fridrich Mathias og Kristine Olsdatter fikk i alt 10 barn: Ole f. 4/2-1768, Johannes f. 11/6-1770 (død 21/7-1770), Ane Maria f. 5/10-1772, Maren f. 9/11-1773, tvillingene Johannes og Lisbeth f. 21/8-1775, Berthe f. 9/9-1777 (død 19/6-1779 på Stykket), Berthe f. 16/5-1780, Sophie f. 23/6-1782 på Roverud, Peter f. 16/9-1785.

Ved gjennomgang av dåpsregisteret for Fåberg er fadderne for Fridrich og Kristines ti barn med få unntak bosatt på plasser under Ersgård, Lysgård, Randgård, Sorgendal og Hammer. I samsvar med dette finner vi også Kristine Olsdatter på Brubakken og Stykket som fadder ved en rekke dåpshandlinger for personer fra det samme området i årene frem mot 1800-tallet. Bl.a. finner vi Kristine Brubakken som fadder ved dåpen for Peter Ljunggrens sønn Peder i 1785. *Men Fridrich Barth er bare oppført som fadder en eneste gang*, nemlig ved dåpen for Ole og Cathrine Stykkets sønn Peter født 7/11-1777. Dette foreldrepæret er trolig de samme som i 1782 er faddere ved dåpen for Niels Olsen Brubakkens datter Berthe, og som da omtales som Ole og Cathrine Møllerstuen. Trolig er Cathrine søster av Kristine. "Møllerstuen" var en plass under Lysgård, beliggende mellom Harabakken og Storhølen i Lillehammer. Navnet kom selvsagt av at det lå ei kvern under plassen, som var naboplass til Stykket. At Fridrich Barth så sjelden var involvert som fadder kan kanskje bety at han var mye ute på reise?

Berthe Fridrichsdatter f. 9/9-1777 var deres barn nr.7, men barnet døde 19/6-1779. Faddere var Ole og Cathrine Stykket, Niels Brubakken, Ingeborg Hammer og Maren ved Smestad. Kirkeboka opplyser at de fikk en ny datter ved navn *Berthe Fridrichsdatter f. 16/5-1780*. Faddere ved denne dåpen er Valentin og Anne v. Lysgaard, Lisbeth Hammer, Inge Skjellerud og Niels Brubakken. (Mest trolig var det Valentin Valentinsen, og ikke hans far Valentin Caspersen som var blant fadderne ved denne dåpen).

Fridrich Mathias Barth forsvinner ut av historien etter at sønnen Peter ble født i 1785. Kristine Olsdt. Brubakken giftet seg med Asbjørn Randgaard Pedersen 28/3-1799. Fridrich Mathias er trolig død i løpet av årene fra 1785 til 1799, men han finnes ikke nevnt blant begravelser i Fåberg, Biri eller Kristiania. Kanskje er døden inntruffet under reise utenlands?

Asbjørn Randgaard Pedersen var født i september 1744 og døde 28/10-1801. Kristine Olsdatter Randgaard døde 20/12-1830 og ble begravet 9/1-1831, 88 år gammel. Ut fra denne opplysningen og registreringen av hennes konfirmasjon i 1763 var hun trolig født i tidsrommet 1743-1745.

Flere av Fridrich og Kristines barn gjenfinnes i området Lysgård/Lille Hammer/Randgaard i folketellingen for 1801: Sophie ble konfirmert i Fåberg 1796, da i tjeneste på Roverud, og Peter konfirmert 1799, i tjeneste på Holme. Maren Fridrichsdatter ble gift med Lars Asbjørn-

sen som i 1801 var 33 år. Maria Fridrichsdatter giftet seg med Niels Andersen, 29 år. Lisbeth er i 1801 ennå ugift, bosatt under Holme. Hun fikk i årene fra 1795 til 1803 tre "uægte barn": sønnen Peter født i februar 1795, sønnen Fridrich f. i 1800 og datteren Berthe f. 1803. Hennes eldste sønn døde i oktober 1795. Johannes er i 1801 gift med Lisbeth Christensdatter, 32 år. De bor på Nyehus, en plass under Randgaard. Sophie er gift med Lars Larsen v. Holme.

Berthe Fridrichsdatter

Vi finner Berthe konfirmert i Fåberg 1795, - da i tjeneste på Gilberg. Hun ble 7/11-1800 viet med **Peder Larssen**, inderst uten jord v. Øvre Jørstad, f. ca. 1774. Peder Larssen er trolig Lars ved Øfstedahls sønn, født 11/9-1774, barnets mor het Mari. Faddere var Christen ved Øvre Jørstad og Anne ibid., Haagen Øvredalen, Ole Jonsen Øfstedahl og Mari ibid. Peders foreldre er Lars Olsen Vignæs og Mari Knudsdatter.

Berthe og Peder fikk sønnen Lars f. 29/12-1800, død i 1802. Mari ble født 27/12-1803. Familien var nå bosatt på Midt-Jørstad. Deretter kom Christense f. 19/2-1807 (hun var tvilling, men barn nr. 2 var dødfødt). Deretter kom Berthe f. 25/3-1810, Ingebor 15/9-1812, Christen 17/10-1815. *Olea Pedersdatter* ble født 16/3-1817, og 26/11-1821 kom tvillingene Lars og Christen. Av Peder Larssen og Berthe Fridrichsdatters barn fikk altså åtte leve opp. Peder Larsen døde 3/6-1823, 48 år gml. Berthe Fridrichsdatter døde på Øvre Jørstad 21/5-1851, 71 år gammel.

Olea Pedersdatters familie

Berthe og Peders datter Olea giftet seg 27/12-1844 med Engebret Christensen f. 24/12-1820 på plassen Rolandseie, sønn av jeger Christen Johannesen ved Søndre Hovi, 24 år, og piken Anne Ingebretsdatter ved Roland, 36 år.

Olea og Engebret fikk sønnen Christian 7/11-1845. De bodde som inderster under Søndre Grønlien. Dette barnet døde trolig, etter som de på ny døde en sønn ved navn Christian, født 26/12-1846. Datteren Ingeborg ble født 23/2-1849. På dette tidspunktet bodde de på en plass under Høglien. Sønnen Andreas kom til 6/2-1852. Deretter kom Berthe 9/6-1854, Peter 24/6-1857 og Edvard 23/2-1860.

Olea Pedersdatter og Engebret Christensen ble etter vielsen 27/12-1844 husmannsfolk under Søndre Grønlien. I 1849 bodde de som husmannsfolk på plassen Nylændet under Høglien Nordre, og i 1857 var de husmannsfolk under Lier. I 1875 bodde de sammen med datteren Berthe på plassen Kalløken under Roland. Derfra flyttet de til plassen Disetheiet i Biri i perioden 1875-1878, hvor Engebret døde i 1891. Olea døde som legdslem 21/8-1892, bosatt på Melbyeiet i Biri.

Sønnen Christian ble 3/11-1868 viet med Rønnaug Pedersdatter f. 1839 i Fåberg. De flyttet til Biri i 1878. Christian omtales som husmann på Diseth, men brukte senere navnet Gottenborg. De fikk 6 barn: Johannes, Oline, Peder, Ingvald, Ragnhild og Redvald.

Datteren Ingeborg f. 1849, konfirmert 10/4-1864 med karakteren "antagelig", bopæl Høglien. Viet 9/4-1873 med ungkar og tjener ved Flifletlien, Mathias Kristensen f. ca. 1856 på Nordlien. Ingeborg oppført som tjenestepige sammesteds. Videre skjebne ukjent.

Sønnen Andreas ble gift med Ingeborg Nilsdatter f. 1861 i Fåberg, datter av Niels Johnsen og Beret Olsdatter under Jorud Øvre. De flyttet til Biri og bodde på Fautmoen.

Datteren Berthe – se neste kapittel.

Sønnen Peter giftet seg med Andrea Kristiansdatter Sandvold f. 1862 i Biri. De bodde på Bækkelund som husmannsfolk. 5 barn: Kristoffer, Aalga, Gunnar, Aslauf, Sverre, - alle med etternavnet Engebretsen.

Sønnen Edvard giftet seg med Oleanne f. 1861 i Vestre Hausdal. De bodde på Hukibakke Midtre som husmannsfolk.

Berthe Engebretsdatter og Christian Simonsen (Simensen)

De var begge født i Fåberg, Berthe på husmannsplassen Nylændet under Høglien Nordre 9/6-1854. Hun var datter av Engebret Christensen (f. 24/12-1829 på plassen Rolandseie). Christian Simonsen var født 11/9-1843 på Hindklev, - ”uegte” barn av ungar Simen Christensen, tjener på Nedre Smestad og ”pige” Maria Pedersdatter ved Hindklev. Maria var trolig identisk med Sophia Maria Pedersdatter f. 19/11-1816, datter av Peder ved Houger.

Kristian Simonsen og Berthe Engebretsdatter flyttet begge til Biri, hvor de ble viet 2/3-1878. Kristian var smed og maskinist på Diseth Sag og Teglverk. De fikk i perioden 1878-1888 åtte barn: Sigurd f. 1878, Ingvald f. 1879, Olaf f. 1881, Marie f. 1882, John f. 1884, Brith f. 1886, tvillingene Sigrid og Paul f. 1888. Paul døde som nyfødt. Etter 1888 flyttet Christian og Berthe fra Biri til Orkdal i Sør-Trøndelag, hvor Kristian fikk arbeid som sagmester på Reitan dampsg ved Orkanger. Omkring 1890 flyttet familien videre til Brå dampsg på Byneset, hvor de fikk ytterligere tre barn, - tvillingene Paul og Karl f. 5/5-1891 og Emil f. 1893. Omkring 1895 flyttet de til Trondheim, hvor deres yngste datter Kristiane ble født i 1895.

Lille Hammer blir Lillehammer

Tettstedet omkring Lille Hammer fikk bystatus i 1827. Det utviklet seg en gatestruktur med et handelssentrum. Den første ordføreren var bergenseren Ludvig Wiese. Han arbeidet utrettelig for å forbedre kommunikasjonene med omverdenen, og lyktes å få opprettet et dampskipsselskap i 1839. Norges første skip bygd av jern fikk navnet ”Jernbarden” og ble satt i trafikk på Mjøsa høsten 1840. Deretter fulgte byggingen av jernbane mellom Kristiania og Minnesund. Forbedrede kommunikasjoner bidro til ytterligere industriell vekst. I 1847 startet Lillehammer brenneri på plassen ”Hammeren”, og virksomheten utviklet seg videre til et bryggeri. Senere på 1800-tallet kom Larsens pipefabrikk. I 1894 var jernbanen ført frem til byen, og det samme året ble det anlagt et elektrisitetsverk ved fossen like ovenfor bryggeriet.

I dagens Lillehammer er det bare svake minner om de små og trangbodde husmannsplassene som var en del av grunnlaget for tettstedet rundt gårdene Hammer, Lysgård og Sorgendal. Minnene består hovedsakelig av steds- og personnavn. Blant dem finner vi ”Brubakken”, hvor Kristine Olsdatter i sin tid bodde. Men plassen ”Stykket”, hvor Fridrich Mathias Barth og ristine Olsdatter oppholdt seg med sin familie, er borte og glemt av de aller fleste.

Oppsummering

Fridrich Mathias Barth har ukjent opprinnelse, fødsel og død, men kom fra Kristiania til Fåberg som feldbereder ved midten av 1760-tallet og giftet seg med Kristine Olsdatter Brubakken i 1767. Hun var trolig født omkring 1745, og var innflytter med ukjent bakgrunn, men ble konfirmert i Fåberg 1763.

Fridrich og Kristine fikk i alt 10 barn. Familien ble en del av håndverkmiljøet ved Mesna og bodde på plasser under Lysgård og Sorgendal. På et ukjent tidspunkt mellom 1785 og 1799 er

Fridrich Barth død, men dette er ikke registrert hverken i Fåberg, Biri eller Kristiania, - døden må ha inntruffet mens han var ute på reise. Kristine ble i 1799 gift med Asbjørn Pedersen Randgaard, Han døde allerede i 1801, men Kristine levde til desember 1830.

Mest sannsynlig er Fridrich Mathias Barth innflytter fra Danmark eller Tyskland. Han synes *ikke* å ha tilknytning til den store Barth-slekten i Norge, som hadde sine røtter i Elsass. Via Bayern, Sachsen, Thüringen, Schlesien og Østerrike kom denne slekten til Norge. Fra Norge har etterkommere spredt seg videre til Sverige, Finland, Danmark, Frankrike og de Forente Stater.

I Norge fikk Barth-slekten sitt første fotfeste omkring 1630 i Kongsberg, med senere forgrening til en rekke byer og tettsteder i Norge. Det er som nevnt ingen holdepunkt for at Fridrich Mathias Barth har noen tilknytning til denne slekten.

Familien Simonsen i Trondheim er slektsmessig knyttet til Fridrich Mathias Barth gjennom hans oldebarn Berthe Engebretsdatter som ble født i Fåberg 1854. Hun ble gift med Kristian Simonsen som kom til verden på Hindklev i Fåberg i 1843. Berthe døde i Trondheim 1915, Kristian i 1934.

Storgården Lysgård, som husmannsplassen ”Stykket” tilhørte